

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS BESLUT (nionde avdelningen)

den 8 maj 2014*

”Artikel 99 i rättegångsreglerna — Direktiv 2003/4/EG — Giltighet — Allmänhetens tillgång till miljöinformation — Undantag från skyldigheten att lämna ut miljöinformation när detta skulle skada personers möjlighet att få en rättvis rättegång — Huruvida detta undantag är frivilligt för medlemsstaterna — Artikel 6 FEU — Artikel 47 andra stycket i stadgan”

I mål C-329/13,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Unabhängiger Verwaltungssenat Wien (Österrike) genom beslut av den 12 juni 2013, som inkom till domstolen den 17 juni 2013, i målet

Ferdinand Stefan

mot

Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft,

meddelar

DOMSTOLEN (nionde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Safjan samt domarna A. Prechal (referent) och K. Jürimäe,

generaladvokat: N. Jääskinen,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- F. Stefan, för egen räkning,
- Österrikes regering, genom C. Pesendorfer, i egenskap av ombud,
- Greklands regering, genom G. Karipsiadis, i egenskap av ombud,
- Frankrikes regering, genom C. Diégo och S. Menez, båda i egenskap av ombud,
- Sveriges regering, genom C. Meyer-Seitz och C. Hagerman, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: tyska.

- Europaparlamentet, genom L. Visaggio och P. Schonard, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska unionens råd, genom J. Herrmann och M. Moore, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom L. Pignataro-Nolin och H. Krämer, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till att domstolen, efter att ha hört generaladvokaten, har beslutat att i enlighet med artikel 99 i domstolens rättegångsregler avgöra målet genom särskilt uppsatt beslut som är motiverat följande

Beslut

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser giltigheten och tolkningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/4/EG av den 28 januari 2003 om allmänhetens tillgång till miljöinformation och om upphävande av rådets direktiv 90/313/EEG (EUT L 41, s. 26).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Ferdinand Stefan och Bundesministerium für Land- och Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (förbundsministeriet för jordbruk, skogsbruk, miljö och vattenverksamhet, nedan kallat förbundsministeriet) angående att den sistnämnde inte lämnade ut miljöinformation till klaganden.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 I artikel 2 i direktiv 2003/4, med rubriken ”Definitioner”, anges följande:

”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

1. *miljöinformation*: all information i skriftlig form, bild- eller ljudform, elektronisk eller annan materiell form om

a) tillståndet för olika delar av miljön, som ... vatten ...

...”

- 4 Artikel 3 i direktivet har rubriken ”Tillgång till miljöinformation på begäran”. Artikel 3.1 stadgar följande:

”Medlemsstaterna skall säkerställa att offentliga myndigheter i enlighet med bestämmelserna i detta direktiv åläggs att tillhandahålla den sökande sådan miljöinformation som innehas av eller förvaras för dem utan att denne behöver ange skälen för sin begäran.”

- 5 Artikel 4 i direktivet har rubriken ”Undantag”. I artikel 4.2 föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna får föreskriva att begäran om miljöinformation skall avslås, om utlämnande av informationen skulle ha negativa följder för följande:

...

- c) Domstolsförfaranden, personers möjlighet att få en rättvis rättegång ...

...”

Österrikisk rätt

- 6 Den federala lagen om tillgång till miljöinformation (Bundesgesetz über den Zugang zu Informationen über die Umwelt (Umweltinformationsgesetz); BGBl. 495/1993), i dess lydelse vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna i målet (nedan kallad UIG), syftar till att införliva direktiv 2003/4.
- 7 Enligt 4 § stycke 2 UIG ska information om bland annat tillståndet för olika delar av miljön, såsom vattnet, vara fritt tillgänglig.
- 8 I 6 § stycke 2 UIG anges följande:

”Miljöinformation av annat slag än den som räknas upp i 4 § stycke 2 ska lämnas ut såvida inte detta skulle skada

...

7. domstolsförfaranden, personers möjlighet att få en rättvis rättegång ...”

Bakgrund och frågorna

- 9 Under första halvan av november 2012 ledde omfattande nederbörd till stigande vattennivåer i floden Drau, längs det österrikiska avsnittet av floden. Allvarliga översvämningar ledde till betydande materiella skador, särskilt i bostadsområden nära floden.
- 10 Enligt rapporter i medierna var en viktig orsak till översvämningarna att slussar hade manövrerats vårdslöst. Staatsanwaltschaft Klagenfurt (åklagarmyndigheten i Klagenfurt) inledde en förundersökning mot bland andra slussvakten vid de berörda slussarna.
- 11 Ferdinand Stefan önskade få del av information som kunde klargöra omständigheterna kring det höga flödet och begärde därför den 26 november 2012 att förbundsministeriet skulle lämna ut uppgifter om vattenstånd och genomströmning i Drau vid kraftverken Rosegg-St Jakob, Feistritz-Ludmannsdorf, Ferlach-Maria Rain och Annabrücke under perioden från den 30 oktober till den 12 november 2012.
- 12 Förbundsministeriet beslutade den 8 mars 2013 att inte lämna ut informationen. Avslaget motiverades i synnerhet med att det straffrättsliga förfarande som hade anhängiggjorts kunde påverkas negativt om den begärda informationen lämnades ut och att det kunde inverka negativt på de berörda personernas möjlighet att få en rättvis rättegång, varför informationen inte kunde lämnas ut förrän det straffrättsliga förfarandet hade avslutats.
- 13 Klaganden överklagade avslagsbeslutet till den hänskjutande domstolen, som fann att skälet för avslag i 6 § stycke 2 punkt 7 UIG enligt österrikisk rätt inte kan tillämpas på klagandens begäran om uppgifter, eftersom det avslagsskälet enligt nämnda bestämmelse inte är tillämpligt på miljöinformation i den mening som avses i 4 § stycke 2 UIG, vilket klagandens begäran av den 26 november 2012 avser. Enligt den hänskjutande domstolen har den österrikiska lagstiftaren således bara i begränsad utsträckning använt sig av den möjlighet som artikel 4.2 i direktiv 2003/4 ger medlemsstaterna att reglera myndigheternas rätt att inte lämna ut miljöinformation.
- 14 Den hänskjutande domstolen anser emellertid att även om 4 § stycke 2 UIG ålägger behörig nationell myndighet att bifalla klagandens begäran, står det klart att om de begärda uppgifterna lämnades ut, skulle det negativt påverka möjligheterna för slussvakten att få en rättvis rättegång i den mening som

avses i artikel 6 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen) eller artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

- 15 Den hänskjutande domstolens slutsats är att eftersom direktiv 2003/4 inte ålägger medlemsstaterna att avslå en begäran om tillgång till miljöinformation om det skulle skada personers möjlighet till en rättvis rättegång utan endast, i artikel 4.2 första stycket c, ger utrymme för att avslå en sådan begäran, betyder det att direktivet medger att medlemsstaterna antar bestämmelser som är oförenliga med de grundläggande rättigheter som skyddas i Europeiska unionen och att direktivet därför är oförenligt med artikel 47 andra stycket i stadgan.
- 16 Mot denna bakgrund beslutade Unabhängiger Verwaltungssenat Wien att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:
  - 1) Beträffande giltigheten av [direktiv 2003/4]: [Är] alla delar av [direktivet] giltiga, särskilt mot bakgrund av bestämmelserna i artikel 47 andra stycket i [stadgan]?
  - 2) Beträffande tolkningen av [direktiv 2003/4]: Om domstolen besvarar frågan om giltigheten av hela [direktivet] eller giltigheten av delar av det jakande, ... i vilken mån och under vilka förutsättningar [är då] bestämmelserna i [direktivet] förenliga med bestämmelserna i [stadgan] och artikel 6 FEU?"

Prövning av frågorna

- 17 Enligt artikel 99 i domstolens rättegångsregler får domstolen, om en fråga i en begäran om förhandsavgörande är identisk med en fråga som den redan har avgjort, om svaret på en sådan fråga klart kan utläsas av rättspraxis eller om svaret på frågan inte lämnar utrymme för rimligt tvivel, på förslag av referenten och efter att ha hört generaladvokaten, när som helst avgöra målet genom särskilt uppsatt beslut som är motiverat.
  - 18 Denna processuella bestämmelse ska tillämpas i förevarande mål.
- Upptagande till sakprövning*
- 19 Den franska regeringen hyser tvivel om huruvida begäran om förhandsavgörande kan prövas i sak, eftersom den anser att de hänskjutna frågorna inte är relevanta för att avgöra det nationella målet.
  - 20 Enligt den franska regeringen skulle utgången av det nationella målet bli densamma även om den österrikiska lagstiftningen föreskrev att skälet rörande möjligheten för varje person att få en rättvis rättegång var tillämpligt på utlämnande av miljöinformation, såsom vattenståndet och genomströmningen i floden Drau, som det nationella målet gäller.
  - 21 I det nationella målet är det inte utlämnandet av denna information i sig som kan skada möjligheten för personen i fråga att få en rättvis rättegång, utan det missbruk av denna information som media kan komma att göra sig skyldig till.
  - 22 Enligt samma regering, som hänvisat till punkterna 110–112 i Europadomstolens dom av den 28 september 2012 i målet Ressiot m.fl. mot Frankrike (mål nr 15054/07 och 15066/07), strider det inte mot principen om rätt till en rättvis rättegång att media kan sprida pålitlig, precis information, grundad på korrekta uppgifter, med koppling till ett pågående brottmål, förutsatt att de beaktar den principen i sin rapportering.

- 23 Under sådana omständigheter som i det nationella målet är enligt den franska regeringen risken för att rätten till en rättvis rättegång äventyras till följd av att miljöinformation sprids desto mindre påtaglig som det inte handlar om information som i sig räcker för att lägga skulden på personen i fråga.
- 24 Domstolen erinrar om att en begäran om förhandsavgörande från en nationell domstol endast kan avvisas när det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet, när frågorna är hypotetiska eller domstolen inte förfogar över de uppgifter om de faktiska och rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna besvara frågorna på ett ändamålsenligt sätt (se, bland annat, dom *Belvedere Costruzioni*, C-500/10, EU:C:2012:186, punkt 16 och där angiven rättspraxis).
- 25 Den franska regeringens argument om upptagande av begäran om förhandsavgörande till sakprövning vilar dock på premissen att utlämnande av miljöinformation under sådana omständigheter som i det nationella målet inte utgör ett åsidosättande av rätten till en rättvis rättegång i den mening som avses i artikel 47 andra stycket i stadgan.
- 26 Den bedömningen ankommer det dock på den hänskjutande domstolen att göra. En sådan bedömning kräver också en tolkning av nämnda bestämmelse i stadgan, vilket inte begärts av EU-domstolen inom ramen för den aktuella begäran om förhandsavgörande.
- 27 Under dessa omständigheter kan det inte anses vara uppenbart att frågorna inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet eller att de är hypotetiska.
- 28 Härav följer att begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning.

Prövning i sak

- 29 Den nationella domstolen har ställt sina frågor, som ska prövas gemensamt, för att få klarhet i huruvida direktiv 2003/4 är giltigt, sett till artikel 6 FEU och artikel 47 andra stycket i stadgan.
- 30 Domstolen erinrar om att enligt artikel 51.1 i stadgan måste de grundläggande rättigheter som garanteras i stadgan iakttas när en nationell lagstiftning omfattas av unionsrättens tillämpningsområde (se, för ett liknande resonemang, dom *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, punkt 21).
- 31 Medlemsstaterna måste således iakttas bland annat artikel 47 andra stycket i stadgan när de tillämpar direktiv 2003/4.
- 32 Vad gäller frågan huruvida direktivet, i synnerhet artikel 4.2 första stycket c, medger att medlemsstaterna åsidosätter denna skyldighet enligt unionens primärrätt, erinrar domstolen om att unionens sekundärlagstiftning så långt som möjligt ska tolkas i överensstämmelse med bestämmelserna i fördragen och unionsrättens allmänna principer (se, bland annat, dom *Lietuvos geležinkeliai*, C-250/11, EU:C:2012:496, punkt 40 och där angiven rättspraxis).
- 33 Genom att hänvisa till möjligheten för varje person att få en rättvis rättegång ger artikel 4.2 första stycket c i direktiv 2003/4 medlemsstaterna utrymme att föreskriva ett undantag från skyldigheten att lämna ut miljöinformation, just för att de – om omständigheterna så kräver – ska kunna iakttas rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 47 andra stycket i stadgan.
- 34 Även om en medlemsstat inte föreskriver något sådant undantag i införlivandelagstiftningen för direktiv 2003/4, trots att omständigheter kräver det för att artikel 47 andra stycket i stadgan ska iakttas, är medlemsstaten ändå skyldig att utnyttja sitt utrymme för skönsässig bedömning enligt

artikel 4.2 första stycket c i direktivet på ett sådant sätt att den uppfyller de krav som följer av nämnda artikel i stadgan (se, för ett liknande resonemang, dom parlamentet/rådet, C-540/03, EU:C:2006:429, punkt 104).

- 35 Det ankommer på samtliga myndigheter i medlemsstaterna, inklusive förvaltningsorgan och domstolar, att inom ramen för sin behörighet säkerställa att unionsrätten efterlevs. Myndigheterna är därför skyldiga att, i ett mål som det nationella målet, om villkoren för tillämpning av artikel 47 andra stycket i stadgan är uppfyllda, säkerställa att den grundläggande rättighet som garanteras i den bestämmelsen iakttas (se, för ett liknande resonemang, dom Byankov, C-249/11, EU:C:2012:608, punkt 64).
- 36 Under dessa omständigheter är det inte tillåtet att tolka direktiv 2003/4 så, att det medger att medlemsstaterna antar bestämmelser som är oförenliga med artikel 47 andra stycket i stadgan eller med artikel 6 FEU. Direktivet är således inte på den grunden ogiltigt, sett till dessa två bestämmelser.
- 37 Av vad som anförts följer att de hänskjutna frågorna ska besvaras så, att det vid prövningen av dessa frågor inte har framkommit någon omständighet som kan påverka giltigheten av direktiv 2003/4.

Rättegångskostnader

- 38 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (nionde avdelningen) följande:

Det har vid prövningen av de hänskjutna frågorna inte framkommit någon omständighet som kan påverka giltigheten av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/4/EG av den 28 januari 2003 om allmänhetens tillgång till miljöinformation och om upphävande av rådets direktiv 90/313/EEG.

Underskrifter